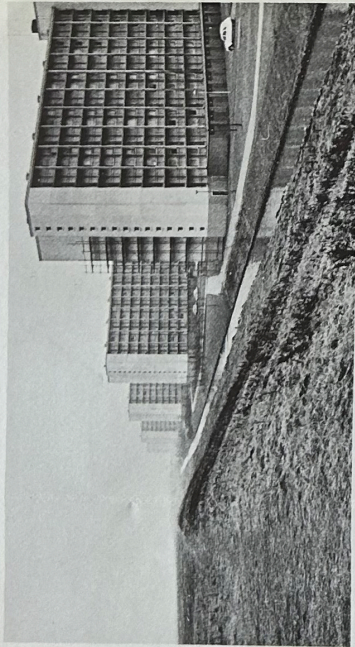

ivnieuws

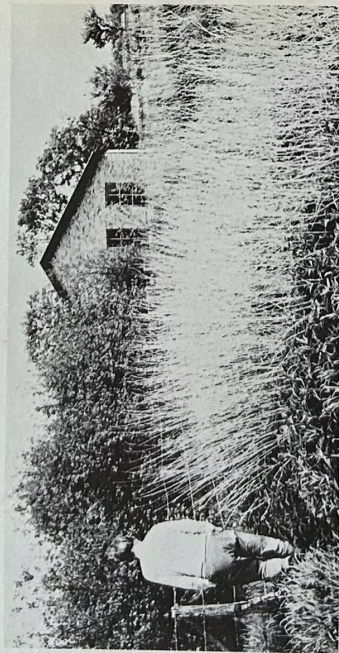
Europalia 71 is een manifestatie met grote veelzijdigheid. België viert er het 25-jarig bestaan van het Belgisch-Nederlands akkoord mee. In het beeld waarmee Nederland zich in België presenteert, blijft industriële vormgeving niet achterwege. In het Brussels Design Centre, Ravensteingalerij 51, is tot 30 oktober de expositie 'De Kiezende Konsument' te zien. De Stichting Industriële Vormgeving, organisator van de expositie, heeft hier een poging gewaagd, industriële vormgeving te aktualiseren door het onderwerp nu eens geheel te benaderen vanuit de konsument. Hij wil de door massa's produkten omringde en door reclames geattaqueerde konsument wegen wijzen door de doolhof van artikelen die zich aan hem opdringen. Uitgaande van drie kriteria: kwaliteit, vorm en bruikbaarheid. Ook de sociale konsekwenties van zijn keuze worden aan de orde gesteld. Het is geen show van produkten, maar een tentoonstelling van een idee, een mentaliteit.

ook louis le roy zegt: noem mij maar vormgever

Monocultures (boven): ze verschaffen onze environment z'n spanningloosheid, z'n verveling en z'n on-natuur, zegt Louis le Roy. En hij schiep binnen de ruïne van anderhalve hectare zijn imponerend alternatief (hiernaast).

Louis le Roy is in het nieuws. Want het tij draaide voor hem. Dank zij het te veel aan betondozen en het verontreinigd raken van de zeeën. Louis le Roy, tekenleraar te Oranjewoud, Friesland, bestrijkt met zijn activiteiten een gebied, waarbinnen de biologie, de geologie, de architectuur, de sociale psychologie en de kunst vallen. Noem mij maar vormgever, zegt hij zelf. En juist bij dát woord wordt onze aandacht gewekt. Moeten wij die term met betrekking tot Le Roy serieus nemen?

Het begon, niet voor hem, maar wél voor zijn Umwelt, met zijn tuin. Het was toch misschien in eerste instantie de vormgever in hem, die het erfen en eenvormige beeld van de monocultuur was gaan haten. Om een aantal redenen. In de eerste plaats omdat diversiteit ontbrak. In de tweede plaats omdat de dynamiek ontbrak, terwijl zegt Le Roy, 'In de natuur nooit iets stationair is, iedere natuurlijke groei is een dynamisch proces, en waar we dit pro-

ces verstoord hebben, daar ging het gegarandeerd mis.' Dat is intussen zijn derde bezwaar tegen de landschappelijke monocultures: zij zijn biologisch onnatuurlijk de natuur verzet zich er met alle macht tegen, de mens slaat terug met harde middelen, met schoffelen (fout), spitten (fout), kunstmest (fout) en insecticiden (fout), en de natuur reageert voor het laatst: met vrijwillige massamoord.

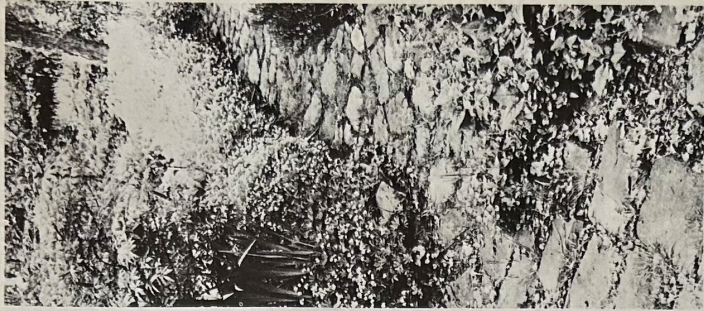
Vormgeven aan een tuin? En dan tegelijk stellen, dat de natuur hoogstens begeleid moet worden en dat iedere dag weer anders is en dat een tuin nooit is begonnen en nooit gereed komt? Maar Louis le Roy heeft natuurlijk toch wel een vormgevings-ideaal in zijn achterhoofd, als hij wenst te reageren tegen de organisatorische, technocratische wereld waarin alles ont-dynamiseerd wordt en waarin de specialismen hun afwijzing van het begrip tijd in woorden en daden wangen. En hij kwam bij dezelfde denkbeelden uit als de befaamde

Amerikaanse econoom John Kenneth Galbraith, die immers pleitte voor steden, waarin de schoonheid van de omgeving en het welzijn van de bewoners voorop dienen te staan. Le Roy is tégen ieder specialisme. Hij is tégen het in tweeën knippen van de wereld in stad en platteland. Hij zegt: 'nu keiharde, hoekige steden het landschap binnendringen moet de natuur iets terug doen; met een soort jungle-tactiek zou de natuur zich in de steden moeten voortwoekeren en zorgen voor kathedralen van bomen struiken en planten.'

Le Roy ziet dus ook in de steden een ander vormgevingsideaal. En ondernemend als hij is leverde hij opnieuw bewijsmateriaal af. Hij bouwde in een door hem naar zijn natuurlijke situatie teruggebracht stuk land met bos van anderhalve hectare een huis, dat hij met alle positieve gevolgen van dien liet rijmen met de omgeving van dat huis. ('We hadden de balken van het dak op juffers, ik stond in het land-

Louis le Roy (boven) en zijn tuin (rechts, twee maal). De tuin achter zijn huis ontging het lot van tegematuurlijke ingrepen. In volmaakt biologisch evenwicht groeien er nu zo'n 600 variëteiten bij elkaar.

zoals een volkomen geschematiseerde en dus hanteerbaar geworden maatschappij die voorstaat.' De mens blijft in voorgedrukte flats en met standaard-uitrustingen van de welvaartsstaat te zeer buiten beschouwing.

Vormgeving? Louis le Roy, enkeling te Oranjewoud, meent dat ieder individu de wens heeft om vormen te creëren, om vorm te geven aan zijn wensbeelden, zijn idealen, zijn praktische overwegingen. Ieder mens is zijn eigen vormgever en bouwt zich zijn eigen environment. Specialisten, die dit vak beheersen dienen pro-dukten te maken, die voornamelijk functioneel zijn, en voorts goed van vorm, maar zij dienen ervoor te waken, hun industriële werkstukken tot te eigenmach-tige verschijningsvormen uit te bouwen, die hun doel voorbij schieten en zich als het ware opstellen tussen hun doeleinden en de gebruikers. Industriële vormgevers zouden bovendien niet in het nauwe keurs-

schap, de anderen stonden op de muren en hielden de spanen vast, ik riep: en nou langzaam omhoog, als de hoek ideaal is fluit ik.')

Vormgeving? Een paar uitspraken. 'Een-vormigheid? Heel Nederland loopt op dezelfde betontegels.' 'Zoals monocultures in de natuur een uitdaging aan de natuur zijn, zo dienen monocultures in onze samenleving een uitdaging aan de mens te zijn.' 'Totale leven zou moeten betekenen, dat we de onduidelijkende factor van de tijd weer zouden durven invoegen: een bos is nooit klaar, een tuin is nooit klaar, aan een kathedraal uit de Zestiende eeuw werd gedetailleerde tekeningen, alleen de hoofd-structuur stond vast'. 'Tangentiale steden werpen een wand van beton op tegen de natuur, in radiale steden zouden we de natuur de stad in kunnen laten schuiven, als dagelijks zich wijzigende werkzaamheden, als verstoorders van de monotone

lijf van hun specialistische werkterrein moeten zitten. De samenleving zou hen moeten inschakelen. Ze zouden deel moeten hebben aan grotere projecten, waaraan ze hun aandeel leverden. In de Zestiende eeuw werden zelfs gildewerkstukken in het ideaal van die kathedraal gevoegd. En wat doen we vandaag met het werk van hen, die regeringsopdrachten verwierven, zowel als dat van zogenaamde contrapractanten? Het wordt opgeslagen in kelders. Die werkstukken functioneren niet. En hun makers functioneren niet.

Visies met intelligentie en eigenzinnigheid, dat zéker. Maar misschien is deze even bewonderenswaardige als twijfelachtige tijd van technocratie, organisatie, economische souplesse en cleane streamlining van zijn samenleving wel aan enig tegenstuur toe. Vandaar Le Roy's suggesties ter vrijwillige overweging.

M.S.